

Torstai 10. kesäkuuta 2021

P9_TA(2021)0282

Tšekin tasavallan pääministeriä koskeva eturistiriita

Euroopan parlamentin päätöslauselma 10. kesäkuuta 2021 Tšekin tasavallan pääministeriä koskevasta eturistiriidasta (2021/2671(RSP))

(2022/C 67/04)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 310 artiklan 6 kohdan ja 325 artiklan 5 kohdan,
- ottaa huomioon unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 18. heinäkuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁾, jäljempänä ”varainhoitoasetus”, 61 artiklan,
- ottaa huomioon komission tiedonannon ”Ohjeet eturistiriitojen välttämiseen ja hallintaan varainhoitoasetuksen mukaisesti” ⁽²⁾,
- ottaa huomioon aiemmat päätöksensä ja päätöslauselmansa vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle vuosien 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 ja 2019 osalta,
- ottaa huomioon 13. joulukuuta 2018 antamansa päätöslauselman eturistiriidoista ja EU:n talousarvion suojaamisesta Tšekin tasavallassa ⁽³⁾ ja 19. kesäkuuta 2020 antamansa päätöslauselman Tšekin tasavallan pääministeriä koskevan tutkimuksen uudelleenaloittamisesta EU:n varojen väärinkäytön ja mahdollisten eturistiriitojen johdosta ⁽⁴⁾,
- ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan tiedonhankintamatkat Tšekin tasavaltaan 26.–27. maaliskuuta 2014 ja 26.–28. helmikuuta 2020,
- ottaa huomioon marraskuussa 2019 annetun ja 23. huhtikuuta 2021 julkistetun lopullisen kertomuksen komission alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston (REGIO) sekä työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston (EMPL) suorittamasta tarkastuksesta, joka koski Tšekissä eturistiriitojen välttämiseksi käyttöönotettujen hallinnointi- ja valvontajärjestelmien toimintaa,
- ottaa huomioon 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi ⁽⁵⁾,
- ottaa huomioon komission oikeusvaltiokertomuksen 2020 ja erityisesti oikeusvaltiotilannetta Tšekissä koskevan luvun (SWD(2020)0302),
- ottaa huomioon lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) neljännellä arviointikierroksella laatiman, suositusten noudattamista Tšekin tasavallassa koskevan väliraportin, jonka GRECO hyväksyi 84. täysistunnsa joulukuussa 2019,
- ottaa huomioon 26. helmikuuta 2020 annetun Tšekin maaraportin 2020 (SWD(2020)0502), joka on liitteenä komission tiedonannossa ”Talouspolitiikan EU-ohjausjakso 2020: rakenneuudistusten edistymisen arviointi, makrotalouden epätasapainojen ehkäisy ja korjaaminen ja asetuksen (EU) N:o 1176/2011 nojalla tehtyjen perusteellisten tarkastelujen tulokset” (COM(2020)0150),
- ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan päätöslauselmaesityksen,

⁽¹⁾ EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1.

⁽²⁾ EUVL C 121, 9.4.2021, s. 1.

⁽³⁾ EUVL C 388, 13.11.2020, s. 157.

⁽⁴⁾ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0164.

⁽⁵⁾ EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1.

Torstai 10. kesäkuuta 2021

- A. ottaa huomioon, että varainhoitoasetuksen 61 ja 63 artiklassa, julkisista hankinnoista annetun direktiivin 2014/24/EU 24 artiklan säännöissä eturistiriitojen välttämiseksi, yhteistyössä hallinnoitavien rahastojen yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen (EU) N:o 1303/2013 144 ja 145 artiklassa, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ja eturistiriidoista annetussa Tšekin laissa nro 159/2006, sellaisena kuin se on muutettuna 29. marraskuuta 2016, asetetaan erityisiä velvoitteita ja ne tarjoavat välineitä eturistiriitatilanteiden tehokkaaseen ratkaisemiseen;
- B. ottaa huomioon, että Agrofert on Tšekin pääministerin Andrej Babišin perustama monialakonserni, johon kuuluu yli 230 yritystä; ottaa huomioon, että pääministeri Babiš on paljastunut yhdeksi Agrofert-yhtiön tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista ja että yhtiö käyttää määräysvaltaa Agrofert-konsernissa – johon kuuluu muun muassa useita tärkeitä tšekkiläisiä media-yhtiöitä – AB Private Trust I and AB Private Trust II -trustien kautta, joiden edunsaajamistaja hän myös on;
- C. ottaa huomioon, että tammi- ja helmikuussa 2019 useat komission yksiköt (REGIO- ja EMPL-pääosastot sekä asiaan liittyvä maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto AGRI) suorittivat koordinoitun ja kattavan tarkastuksen EU:n ja kansallisen lainsäädännön soveltamisesta; ottaa huomioon, että keskeneräisessä AGRI-pääosaston tarkastuksessa tarkastellaan yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon liittyviä väitettyjä eturistiriitoja Tšekissä;
- D. ottaa huomioon, että komissio julkaisi huhtikuussa 2021 asianmukaisesti editoidun version ERI-rahastojen oikeudellista täytäntöönpanoa käsittelevästä, EMPL-pääosaston ja REGIO-pääosaston todentamasta lopullisesta tarkastuskertomuksesta; toteaa, että AGRI-pääosasto ei ole edelleenkään julkaissut mainittua toista tarkastuskertomusta;
- E. ottaa huomioon, että julkaistussa tarkastuskertomuksessa tuodaan esiin vakavia epäkohtia Tšekin tasavallan hallinnointi- ja valvontajärjestelmässä ⁽⁶⁾ sekä puutteita, jotka on korjattava rahoitusoikaisuilla;
- F. ottaa huomioon, että REGIO-pääosaston tarkastuskertomuksessa yksilöitiin kolme Euroopan aluekehitysrahastosta myönnettyä avustusta, jotka ovat Tšekin lainsäädännön ja yhteisistä säännöksistä annetun EU:n asetuksen vastaisia;
- G. panee merkille, että pääministeri Babišia koskeva rikostutkinta, joka juontuu Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) kertomuksesta pienyrityksille tarkoitettujen EU:n tukien sääntöjenvastaisesta käytöstä ja joka ensin päätettiin ja sitten aloitettiin uudelleen ja josta Euroopan parlamentti antoi päätöslauselman 19. kesäkuuta 2020, on edelleen kesken;
- H. toteaa, että vuosi on kulunut eikä komissio ei ole vielä kukaan antanut kattavaa vastausta parlamentin pyyntöön ilmoittaa Agrofert-konsernin yhtiöiden saamien tukien kokonaismäärä;
- I. toteaa, että pääministeri Babišin eturistiriitatilannetta ei ole edelleenkään ratkaistu, vaikka Euroopan parlamentti antoi siitä päätöslauselman joulukuussa 2018 ja kesäkuussa 2020 ja vaikka komission suorittamien tarkastusten käynnistämisestä on yli kaksi vuotta;
- J. toteaa, että jäsenvaltiot voivat varmistaa moitteettoman varainhoidon toteutumisen vain, jos viranomaiset toimivat kansallisten lakien ja EU:n oikeuden mukaisesti ja tutkinta- ja syyttäväviranomaiset tutkivat tehokkaasti lainvastaiseen menettelyyn johtaneet epäasianmukaisesti käsitellyt eturistiriitapaukset;
- K. ottaa huomioon, että asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 3 artiklan b alakohdan mukaan sen varmistamatta jättäminen, että eturistiriitoja ei synny, voi viitata oikeusvaltion periaatteiden rikkomiseen;
- L. toteaa, että hyvään hallintoon ja moitteettomaan varainhoitoon kuuluvat olennaisesti yksityiskohtaiset toimintaperiaatteet ja säännöt eturistiriitojen ja oletettujen eturistiriitojen välttämiseksi ja käsittelystä;
- M. ottaa huomioon, että talousarvion valvontavaliokunnan tiedonhankintamatkalla helmikuussa 2020 oikeudellisessa kehityksessä todettiin huolestuttavia puutteita, jotka haittaavat Tšekin ylimmän tarkastusviraston tehokasta ja vaikuttavaa toimintaa ja estävät sitä tarkastamasta julkisten menojen sääntöjenmukaisuutta ja tuloksellisuutta alue- ja paikallistasolla sekä suorittamasta lopullisten edunsaajien tarkastuksia paikan päällä;

⁽⁶⁾ Lopullisessa tarkastuskertomuksessa havaittiin eturistiriitojen välttämiseen käytettävän valvontajärjestelmän suunnittelussa vakavia puutteita, joista ovat osoituksena eturistiriidoista annetun Tšekin lain 4 c pykälän seitsemän rikkomistapausta ja korkea 96,7 prosentin virhetaso tarkastetussa otoksessa.

Torstai 10. kesäkuuta 2021

1. pitää myönteisenä, että REGIO-pääosaston ja EMPL-pääosaston laatima lopullinen tarkastuskertomus Tšekissä eturistiriitojen välttämiseksi käyttöön otettujen hallinnointi- ja valvontajärjestelmien toiminnasta on parlamentin toistuvien kehotusten jälkeen julkaistu, ja toteaa, että siinä vahvistetaan pääministeri Babišin nykyinen ja jatkuva eturistiriita, joka johtuu hänen sidonnaisuudestaan Agrofert-konserniin, ja osoitetaan oikeaksi parlamentin aiemmissä päätöslauselmissa ja vastuuvapausmietinnöissä ilmaisema kanta;

2. on tyytyväinen siihen, että REGIO-pääosasto ja EMPL-pääosasto pitivät julkaisemista perusteltuna, koska avoimuus ja tiedottaminen tästä poikkeuksellisesta tilanteesta on selkeästi yleisen edun mukaista; pitää kuitenkin valitettavana, että havainnot julkaistiin vasta huhtikuussa 2021, vaikka lopullinen tarkastuskertomus lähetettiin Tšekin viranomaisille jo marraskuussa 2019 ja komissio sai vastaukset toukokuussa 2020; kehottaa AGRI-pääosastoa nopeuttamaan tarkastusmenettelyään ja seurantaan ja julkaisemaan lopullisen tarkastuskertomuksensa ilman aiheetonta viivytyksiä; pyytää kiinnittämään erityistä huomiota maksuihin, joita on suoritettu pääministeri Babišin tai muiden Tšekin hallituksen jäsenten suoraan tai välillisesti omistamille yrityksille;

3. pitää valitettavana, että tarkastus- ja kuulemismenettelyt sekä rahoitusoikaisumenettelyt kestävät tätä nykyä useita vuosia; kehottaa komissiota tarkistamaan tarkastus- ja rahoitusoikaisumenettelyjä koskevia sääntöjä, jotta niiden päätökseen saaminen ja aiheettomasti maksettujen EU:n varojen takaisinperintä nopeutuisivat; kehottaa jälleen komissiota julkaisemaan kaikki asiakirjat, jotka liittyvät Tšekin pääministerin eturistiriitaan;

4. on erittäin huolestunut tarkastuskertomuksen havainnoista, jotka osoittavat, että

— ERI-rahoitusta on myönnetty perusteettomasti Agrofert-konserniin kuuluville yhteisöille,

— pääministeri on tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja Agrofert Holdingissa ja helmikuusta 2017 lähtien AB Private Trust I – ja AB Private Trust II -trusteissa, jotka ovat hänen määräysvallassaan, ja hän saa välitöntä taloudellista etua Agrofertin menestyksestä,

— pääministeri Babiš osallistui aktiivisesti EU:n talusarvion toteuttamiseen Tšekin tasavallassa ja pystyi vaikuttamaan päätöksiin eri elimissä, kuten ERI-rahastojen neuvostossa ja kansallisessa koordinoituviranomaisessa, mutta osallistui samalla Agrofert-konsernia koskeviin päätöksiin,

— yksilöidylle hankkeille myönnettiin avustus eturistiriidoista annetun Tšekin lain, sellaisena kuin se on muutettuna, 4 c pykälän sekä varainhoitoasetuksen vastaisesti,

— tarkastusjakson aikana Babiš ei voinut hoitaa puolueettomasti ja objektiivisesti tehtäviään pääministerinä, ERI-rahastojen neuvoston puheenjohtajana sekä varapääministerinä ja valtiovarainministerinä;

5. panee merkille, että viides rahanpesunvastainen direktiivi, jossa edellytetään julkisen rekisterin perustamista yhtiöitä, trusteja ja muita oikeudellisia järjestelyjä varten, saatettiin 1. kesäkuuta 2021 vihdoin osaksi kansallista lainsäädäntöä Tšekin lailla nro 37/2021 SB. tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien rekisteröinnistä; muistuttaa, että määräaika tämän direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä päättyi 10. tammikuuta 2020; kritisoi ankarasti sitä, että Tšekki on saattanut viidennen rahanpesunvastaisen direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään näin suurella viiveellä; toteaa, että pääministeri Babiš on merkitty omistaja koskevaan Tšekin rekisteriin Agrofertin "välillisenä tosiasiallisena omistajana" 1 päivästä kesäkuuta 2021 alkaen; arvostelee voimakkaasti Tšekin oikeusministeriön antamaa julkilausumaa, jossa todetaan, että Agrofertille voidaan edelleen maksaa tukia, vaikka Andrej Babiš on merkitty Agrofertin tosiasialliseksi omistajaksi ja edunsaajaksi Tšekissä;

6. painottaa, että jäsenvaltion hallinnon korkeimmalla tasolla todettua eturistiriitaa, jonka olemassaolo on nyt vahvistunut komission julkaistua 23. huhtikuuta 2021 lopullisen tarkastuskertomuksen Tšekissä eturistiriitojen välttämiseksi käyttöön otettujen hallinnointi- ja valvontajärjestelmien toiminnasta, ei voida hyväksyä ja siihen on puututtava kaikilta osin:

a) toteuttamalla toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että pääministeri Babišilla ei enää ole Agrofert-konserniin liittyviä taloudellisia tai muita sidonnaisuuksia, jotka kuuluvat varainhoitoasetuksen 61 artiklan tai eturistiriidoista annetun Tšekin lain soveltamisalaa, tai

b) varmistamalla, että pääministeri Babišin määräysvallassa olevat yhtiöt eivät enää saa EU-rahoitusta, julkisia tukia tai EU:n jäsenvaltioiden minkään tason viranomaisten myöntämää rahoitusta, tai

Torstai 10. kesäkuuta 2021

- c) pidättymällä täysin osallisuudesta mihin tahansa EU:n päätöksentekoprosessiin, johon saattaa liittyä suoraan tai välillisesti Agrofert-konsernin etuja; korostaa kuitenkin, että kun otetaan huomioon pääministerin ja hänen hallituksensa jäsenten tehtävät ja valtuudet, vaikuttaa epätodennäköiseltä, että tällaisella toimenpiteellä voitaisiin käytännössä puuttua eturistiriitaan riittävästi, jos kyseiset henkilöt jatkavat julkisten tehtäviensä hoitamista, ja katsookin, että eroaminen julkisesta tehtävästä on asianmukaisempi keino täysin ratkaista eturistiriita;
7. pitää myönteisenä ilmoitusta, jonka mukaan Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) suorittaa eturistiriitatapausta koskevan puolueettoman ja tosiseikkoihin perustuvan tutkinnan; panee merkille asiasta vastaavan syyttäjänviraston antaman lausunnon, jonka mukaan tapaus "täyttää edellytykset soveltaa äskettäin perustetun Euroopan syyttäjänviraston pakottavaa tuomiovaltaa asiaa koskevan Euroopan unionin asetuksen nojalla, ja että se on annettava viipymättä Euroopan syyttäjänviraston käsiteltäväksi";
8. pitää valitettavana, että tarkastushavainnot vahvistavat hallinnointi- ja valvontajärjestelmien toiminnassa ja erityisesti eturistiriitojen havaitsemisessa olevan vakavia systeemisiä puutteita; pitää valitettavana, että ristiintarkastusten tehottomuus ja menettelyjen ja rakenteiden avoimuuden puute heikentävät eturistiriitojen ehkäisyn ja havaitsemisen luotettavuutta Tšekin tasavallassa;
9. on erittäin huolissaan siitä, että vuonna 2018 voimaan tulleet varainhoitoasetuksen 61 ja 63 artikla eivät ole poistaneet hallinnointi- ja valvontajärjestelmien puutteita, jotka liittyvät eturistiriitojen välttämiseen, ja että Tšekin viranomaiset ovat toteuttaneet vain vähän ja riittämättömiä toimia varmistaa sääntöjen noudattamisen;
10. pitää valitettavana tietoja, joiden mukaan Tšekin hallitus on pyrkinyt laillistamaan pääministeri Babišin eturistiriidan koronaviruskriisin alkuvaiheessa maaliskuussa 2020 ehdottamallaan lailla sen sijaan, että se ratkaisisi itse eturistiriidan;
11. odottaa kansallisten viranomaisten panevan täytäntöön kaikki suositukset, joilla pyritään muun muassa parantamaan hallinnointi- ja valvontajärjestelmää ja tarkastamaan kaikki 9 päivän helmikuuta 2017 jälkeen myönnettyt avustukset, jotka saattavat olla eturistiriidoista annetun lain vastaisia;
12. pyytää komissiota tiedottamaan Euroopan parlamentille Tšekin hallituksen toimista tarkastuksessa annettujen suositusten täytäntöönpanemiseksi, erityisesti kaikkien sellaisten Agrofert-konsernille myönnettyjen varojen tarkastuksen osalta, jotka eivät kuuluneet tarkastusotokseen;
13. on erittäin huolissaan yleisen sääntelykehiksen heikkouksista, joiden vuoksi EU:n varoja saavien yhtiöiden tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia on vaikea tunnistaa järjestelmällisesti; palauttaa mieliin, että komissio on vahvistanut suorittaneensa YMP:n maksuja Agrofert-konserniin kuuluville yhtiöille ja myös muille sellaisille yrityksille useissa muissa jäsenvaltioissa, joiden tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja pääministeri Babiš on, muttei pysty yksilöimään tyhjentävästi kaikkia tästä hyötynneitä talouden toimijoita; painottaa, että komission odotetaan antavan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle kattavan ja luotettavan yleisesityksen kaikista maksuista, joita on varainhoitovuosina 2018 ja 2019 suoritettu Agrofert-konsernille ja sellaisille yrityksille kaikissa jäsenvaltioissa, joilla on sama tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja; kehottaa komissiota sisällyttämään tähän yleisesitykseen myös vuotta 2020 koskevat tiedot; katsoo tämän osoittavan, että komission on kiireesti kehitettävä yhdessä kansallisten virastojen kanssa menettely YMP:n lopullisten edunsaajien julkistamiseksi standardoidussa ja julkisesti saatavilla olevassa muodossa;
14. panee merkille, että yritysten tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevan rekisterin (Transparenzregister) tietoja on vastikään oikaistu ja että nyt pääministeri Babiš mainitaan Agrofertin saksalaisen tytäryhtiön edunsaajana ja osakkeenomistajana; toteaa jälleen, että pääministeri Babiš mainitaan yhtenä kuudesta aktiivisesta henkilöstä, joilla on huomattava vaikutusvalta tai määräysvalta Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivaan Agrofertin tytäryhtiöön nimeltä GreenChem Solutions Ltd liittyvän trustin omaisuudenhoitajiin (trustee); kehottaa kaikkia jäsenvaltioita, joissa toimii Agrofertin tytäryhtiöitä, tarkistamaan niihin liittyvät tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevan rekisterin tiedot;
15. pitää valitettavana, että Agrofert-konsernin yhtiöt saavat edelleen tukia YMP:n ensimmäisestä pilarista; muistuttaa, että eturistiriidoista annetussa Tšekin laissa kielletään tukien, myös YMP:n suorien tukien, myöntäminen yritykselle, josta virkamies tai virkamiehen määräysvallassa oleva yhtiö omistaa vähintään 25 prosenttia; korostaa, että suoria maataloustukia koskevasta tukikelpoisuudesta ja näiden tukien valvonnasta päättävien Tšekin viranomaisten riippumattomuuteen kohdistuu vahvoja epäilyjä; havaitsee riskeistä kertovia tekijöitä siinä, että Agrofert-konserniin kuuluvat yritykset saavat edelleen näitä varoja eturistiriidoista annetun Tšekin lain vastaisesti;

Torstai 10. kesäkuuta 2021

16. toteaa, että vuodesta 2006 lähtien voimassa olleessa eturistiriidoista annetussa Tšekin lainsäädännössä oli vakavia puutteita ja että sen täytäntöönpano oli huomattavan puutteellista, mikä mahdollisti syvälle ulottuvien oligarkkisten rakenteiden luomisen ja kasvun; pitää valitettavana, että talousarvion valvontavaliokunnan tiedonhankintamatkalla helmikuussa 2020 havaittiin vakavia puutteita eturistiriitojen välttämistä, havaitsemista ja ratkaisemista koskevilla Tšekin järjestelmissä;

17. hämmästelee sitä, että REGIO-, EMPL- ja AGRI-pääosasto noudattavat ilmeisen erilaista lähestymistapaa samanlaiseen eturistiriidoista annetun Tšekin lain ja varainhoitoasetuksen 61 artiklan rikkomiseen; toteaa, että REGIO- ja EMPL-pääosasto katsovat, että eturistiriidoista annettua Tšekin lakia rikottaessa rikotaan myös varainhoitoasetuksen 61 artiklan 2 kohtaa, kun taas AGRI-pääosasto ei näytä noudattavan samaa logiikkaa; huomauttaa lisäksi, että tukioikeuksiin perustuvien maksujen (suorat tuet) tukikelpoisuustarkastuksiin kuuluu myös todentamista koskevien päätösten tekeminen; korostaa, että eturistiriidat voivat vaikuttaa todentamispäätökseen; kehottaa komissiota antamaan parlamentille yksityiskohtaisen oikeudellisen selvityksen eturistiriitoja koskevan kansallisen lainsäädännön ja varainhoitoasetuksen 61 artiklan rikkomisen erilaisista vaikutuksista ja tekemään samassa yhteydessä tarkkaan selkoa siitä, miten komissio varmistaa, että tukioikeuksiin perustuvia maksuja koskeviin todentamispäätöksiin ei liitynyt eturistiriitaa;

18. on ällistynyt komission arviosta, että Tšekin maatalousministeri ei ole eturistiriitatilanteessa, vaikka hänen omaisensa ovat saaneet huomattavia määriä maataloustukia samalla, kun hän itse on vastuussa YMP:n mukaisten maatalousohjelmien suunnittelusta ja täytäntöönpanosta; pyytää komissiota toimittamaan arvionsa parlamentille; kehottaa komissiota varmistamaan, että varainhoitoasetuksen 61 artiklaa tulkitaan ja sovelletaan yhtenäisesti;

19. pyytää komissiota arvioimaan, miten tehokkaasti varainhoitoasetuksen 61 artiklalla on onnistuttu ehkäisemään ja paljastamaan eturistiriitatapauksia ja ratkaisemaan ilmenevät eturistiriitatapaukset, sekä tekemään tarvittaessa, kun varainhoitoasetusta seuraavan kerran tarkistetaan, ehdotuksia eturistiriitoja koskevien sääntöjen vahvistamiseksi entisestään kiinnittäen erityistä huomiota määritelmiin, soveltamisalaan (siihen kuuluvat henkilöt), arkaluontoisten tehtävien tai riskialttiiden toimintojen määrittämiseen, "tilanteisiin, joita voidaan objektiivisesti tarkasteltuna pitää eturistiriitoina" ja velvollisuuksiin eturistiriitatapauksissa; muistuttaa, että varainhoitoasetuksen 61 artiklassa ei tehdä eroa EU:n talousarviosta suoritettavien erityyppisten maksujen välillä ja että pelkkä mahdollisuus hyödyntää eturistiriidan aiheuttavaa asemaa on riittävä indikaattori;

20. on huolestunut siitä, että Tšekin maataloustukien maksajavirasto (maatalouden interventiorahasto) tulkitsee varainhoitoasetuksen 61 artiklaa suppeasti katsoessaan, ettei artiklaa sovelleta hallituksen jäseniin; toistaa parlamentin huolen useista puutteista, joita havaittiin Tšekin maataloustukien maksajaviraston hallinnossa, ja erityisesti valvontaelimen riippumattomuuden puutteesta, kuten parlamentin raportissa Tšekin tasavaltaan helmikuussa 2020 tehdystä tiedonhankintamatkasta (?) korostetaan; pyytää komissiota käynnistämään tarkastusmenettelyn, jotta voidaan varmistua viraston moitteettomasta hallinnoinnista;

21. katsoo, että komission ohjeet eturistiriitojen välttämiseen ja hallintaan varainhoitoasetuksen mukaisesti ovat tärkeä väline, jolla vahvistetaan edelleen toimenpiteitä EU:n talousarvion suojaamiseksi petoksilta ja sääntöjenvastaisuuksilta; pyytää komissiota lisäämään tietoisuutta ja edistämään eturistiriitojen välttämistä koskevien sääntöjen, myös YMP:n ensimmäisen pilarin mukaisten suorien tukien, yhdenmukaista tulkintaa ja soveltamista sekä valvomaan maksajavirastojen ja tarkastusyksiköiden riippumattonta toimintaa tältä osin; kehottaa komissiota toimittamaan asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisille lisää käytännön esimerkkejä, ehdotuksia ja suosituksia, jotta niitä voidaan auttaa eturistiriitojen välttämässä;

22. toistaa jälleen, että Tšekin kansalaisten ja veronmaksajien ei pitäisi joutua maksamaan tai kärsimään seurauksia pääministeri Babišin eturistiriidan vuoksi ja että Agrofert-konserniin kuuluvien yritysten olisi maksettava takaisin kaikki tuet, jotka on saatu sääntöjenvastaisesti joko EU:n talousarviosta tai Tšekin kansallisesta talousarviosta; kehottaa Tšekin viranomaisia perimään takaisin kaikki tuet, jotka on maksettu aiheuttomasti mille tahansa Agrofert-konsernin yhtiölle;

23. vaatii, että varojen maksaminen joko EU:n talousarviosta tai Tšekin kansallisesta talousarviosta yrityksille, jotka ovat viime kädessä pääministeri Babišin tai Tšekin hallituksen jäsenten määräysvallassa, on keskeytettävä kunnes eturistiriitatapaukset on täysin ratkaistu;

(?) Raportti talousarvion valvontavaliokunnan (CONT) tiedonhankintamatkasta Tšekin tasavaltaan 26.–28. helmikuuta 2020.

Torstai 10. kesäkuuta 2021

24. kehottaa painokkaasti Tšekin hallitusta parantamaan EU:n tukien jakamisen yleistä oikeudenmukaisuutta ja perustamaan järjestelmän, jolla taataan täysi ja täydellinen avoimuus EU:n varojen jakamisessa; panee huolestuneena merkille, että komission käytettävissä olevien tietojen mukaan Tšekin suorien tukien järjestelmän muuttamisesta ei ole sen perustamisvuoden 2014 jälkeen tehty mitään päätöksiä eikä päätöksiä ole myöskään tehty tehokkaan eturistiriitojen torjuntamekanismin perustamisesta;

25. muistuttaa, että Agrofert perusti Stork Nest -hankkeen yhteydessä keinotekoisesti keskisuuren yrityksen, joka pysyi Agrofertin määräysvallassa, saadakseen pienille ja keskisuurille yrityksille tarkoitettuja varoja yhteensä noin 2 miljoonaa euroa; ei voi hyväksyä sitä, että sen jälkeen kun Stork Nest -tutkimuksissa oli todettu vakavia sääntöjenvastaisuuksia, Tšekin viranomaiset peruuttivat EU:n rahoituksen hakemisen hankkeelle mutta rahoittivat sitä kansallisesta talousarviosta siirtäen näin taloudellisen taakan tšekkiläisille veronmaksajille; katsoo tämän olevan osoitus siitä, että Tšekin viranomaiset eivät onnistuneet vakuuttamaan komissiota näiden maksujen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta; pitää tätä valitettavana, koska tämä merkitsee, että OLAFilla ei enää ole tutkintaoikeutta ja että syytteen voi nostaa vain kansallinen syyttäjä; pitää erittäin huolestuttavana, että Tšekin syyttäjä keskeytti asian käsittelyn ja aloitti sen myöhemmin uudelleen; kehottaa Tšekin viranomaisia ilmoittamaan EU:n toimielimille Stork Nest -tutkimuksen tuloksista mahdollisimman pian;

26. panee merkille, että Tšekin poliisi on toistamiseen suosittanut, että pääministeri Babiš asetetaan syyteeseen väitetystä noin 2 miljoonan euron petoksesta Stork Nest -tutkimusten yhteydessä; panee merkille, että syytekirjelmästä päättää asiaa valvova syyttäjä Jaroslav Šaroch, joka oli alun perin syyskuussa 2019 päättänyt lopettaa asian käsittelyn; muistuttaa, että nyt eronnut ylin syyttäjä Pavel Zeman oli 4. joulukuuta 2019 määrännyt aloittamaan asian käsittelyn uudelleen viitaten puutteisiin syyttäjä Šarochin tekemässä oikeudellisessa arvioinnissa;

27. on syvästi huolissaan Tšekin tasavallan riippumattomiin tiedotusvälineisiin ja itsenäisiin laitoksiin kohdistetusta poliittisesta painostuksesta, joka nousi vastikään esiin, kun ylin syyttäjä erosi ilmoittaen syyksi painostuksen oikeusministerin taholta;

28. pyytää komissiota tutkimaan Tšekin oikeusjärjestelmän heikkoudet ja ryhtymään tarvittaviin toimiin; pyytää komissiota tutkimaan ja analysoimaan huolellisesti, onko muiden Tšekin hallituksen jäseniä koskevien tapausten käsittely peruutettu tai ennenaikaisesti päätetty, mahdollisesti painostuksen vuoksi; kehottaa komissiota tiedottamaan havainnoistaan ja päätelmistään parlamentille ilman aiheetonta viivytyksiä;

29. on huolissaan esitetyistä tiedoista, että tarkastusjakson aikana Tšekin hallitus on maksanut Agrofertille yli 150 miljoonaa Tšekin korunaa kansallisesta talousarviosta⁽⁸⁾; toteaa, että tämä voi olla laitonta valtiontukea ja vaarantaa reilun kilpailun EU:n sisämarkkinoilla ja sisämarkkinoiden eheyden, ja pyytää komissiota tutkimaan perusteellisesti nämä tapaukset, joissa rahoitusta on myönnetty kansallisesta talousarviosta, ja tiedottamaan parlamentille tutkimuksen päätelmistä ja toteutetuista toimenpiteistä;

30. tuomitsee käytännön peruuttaa EU:n rahoituksen hakeminen hankkeelle ja rahoittaa se kansallisesta talousarviosta sen jälkeen, kun komissio tai Euroopan tilintarkastustuomioistuin on havainnut sääntöjenvastaisuuksia; pyytää komissiota seuraamaan tarkasti näitä tapauksia ja suorittamaan niiden huolellisen oikeudellisen analyysin kiinnittäen erityistä huomiota mahdolliseen valtiontukisääntöjen rikkomiseen;

31. pitää valitettavina kommentteja, joita pääministeri Babiš on esittänyt julkisuudessa REGIO-pääosaston ja EMPL-pääosaston julkaistua lopullisen tarkastuskertomuksensa⁽⁹⁾; pitää kestävämmän, että Eurooppa-neuvoston jäsen kutsuu komission tarkastajia ”mafiaksi”;

32. tuomitsee pääministeri Babišin halventavat kommentit uutismedioista, jotka ovat tiedottaneet hänen eturistiriidastaan ja hänen yritystensä toiminnasta; viittaa tällä hänen Deník Referendum - verkkolehdestä Tšekin parlamentissa marraskuussa 2020 esittämiinsä kielteisiin kommentteihin;

⁽⁸⁾ iROZHLAS, Penam, Lovochemie, Cerea. Česko vyplatilo Agrofertu podle Bruselu na dotacích neoprávněně 155 milionů, 27. huhtikuuta 2021.

⁽⁹⁾ Euractiv, Czech PM slams EU Commission auditors as ”mafia”, 26. huhtikuuta 2021.

Torstai 10. kesäkuuta 2021

33. on syvästi huolissaan siitä, että GRECON neljännellä arviointikierroksella laatimaan väliraporttiin sisältyneitä suosituksia ei ole juurikaan noudatettu: neljästätoista suosituksesta vain yksi on pantu tyydyttävästi täytäntöön, seitsemän suositusta on pantu täytäntöön osittain ja jäljellä olevia kuutta suositusta ei ole pantu lainkaan täytäntöön;

34. vetoaa kaikkiin jäsenvaltioihin, jotta uudessa monivuotisessa rahoituskehyksessä kielletäisiin tapaukset, joissa yksittäisille luonnollisille henkilöille suoritetaan satojen miljoonien eurojen avustuksia, ja jotta ne kannattaisivat parlamentin kantaa, jonka mukaan on taattava täysi avoimuus ja mahdollisuus yhdistää maksut sekä digitaaliset seuranta- ja tarkastusmenettelyt yli jäsenvaltioiden rajojen yhteistyössä hallinnoitavien ohjelmien osalta;

35. pyytää, että neuvosto ottaisi YMP-asetuksesta parhaillaan käytävissä neuvotteluissa asianmukaisesti huomioon talousarvion tehokkuuden sekä suorien tukien oikeudenmukaisemman ja avoimemman jakautumisen, ja yhtyisi parlamentin näkemykseen, että on vahvistettava erityiset enimmäismäärät luonnollisille henkilöille YMP:n kummassakin pilarissa samoin kuin asteittain alenevat tuet, pakolliset tukikatot ja uudelleenjakotuet, jotta EU:n kansalaisilla olisi yleisesti ottaen myönteinen kuva YMP:stä; korostaa, että eturistiriidat eivät saa vaikuttaa neuvostossa käytäviin neuvotteluihin ja että yksikään eturistiriitatilanteessa oleva kansallisen hallituksen ministeri, jäsen tai edustaja ei saa osallistua neuvotteluihin; pitää paheksuttavana, että pääministeri Babiš, joka on Agrofert-konsernin tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja, osallistui YMP-neuvotteluihin ja vastusti tukikatottojen asettamista; korostaa painokkaasti, että luonnollisia henkilöitä koskevia YMP:n ensimmäisessä ja toisessa pilarissa asetettavia ylärajoja on sovellettava yhdenmukaisesti, myös kansallisten hallitusten jäseniin, jotta he eivät voisi neuvoston neuvotteluissa edistää omia etujaan;

36. pitää erittäin tuomittavana EU:n maatalous- ja koheesiorahastoja hyödyntäviä oligarkkisia rakenteita, joissa edunsaajien pieni vähemmistö saa valtaosan EU:n varoista, ja kehottaa komissiota, neuvostoa ja Eurooppa-neuvostoa estämään tällaisten rakenteiden edistämisen, sillä ne heikentävät pienten ja keskisuurten viljelijöiden ja perheitöiden kilpailukykyä, vaikka näiden on määrä olla YMP:n keskeisiä edunsaajia;

37. korostaa pitävänsä erittäin huolestuttavana sitä, että pääministeri Babiš on eturistiriitatilanteessa, kun hän osallistuu päätöksentekoon YMP:n sovittamisesta yhteen EU:n yleisten ilmastopoliittisten tavoitteiden kanssa, sillä Agrofert-ryhmän liiketoimintaedut saattavat syrjäyttää yleisen edun tukea kestävämpää maataloutta ja rajoittaa ilmastomuutoksen kielteisiä vaikutuksia;

38. katsoo sen, että Tšekin hallitus ei tehnyt mitään ratkaistakseen pääministeri Babišin eturistiriidat, vaikuttavan kielteisesti Tšekin valtion viranomaisten toimintaan, lainvalvontaviranomaiset ja hallinnointi- ja valvontajärjestelmät mukaan lukien, sekä EU:n lainsäädännön noudattamiseen;

39. kehottaa komissiota arvioimaan edellä mainittua tilannetta ja pääministeri Babišin vaikutusvaltaa Tšekin tiedotusvälineisiin ja oikeuslaitokseen voidakseen havaita oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen ja, kun näin käy, aktivoimaan havaintojensa perusteella oikea-aikaisesti ehdollisuusjärjestelmän EU:n talousarvion suojaamiseksi;

40. on edelleen huolissaan tiedotusvälineiden omistuksen yhä suuremmasta keskittymisestä muutaman oligarkkien käsiin ⁽¹⁰⁾;

41. toteaa, että sekä kansallisella että Euroopan tasolla on käynnissä tutkimuksia ja tarkastuksia mahdollisista eturistiriidoista ja EU:n varojen käytöstä; pitää huolestuttavana komission oikeusvaltiokertomuksessa 2020 esiin nostettua mahdollisuutta, että korkean tason korruptiotapauksia ei käsitellä riittävän seikkaperäisesti ja että parlamentin jäseniin sovellettavissa nuhteettomuutta koskevissa kehityksissä on havaittu joitakin puutteita;

42. kehottaa neuvostoa ja Eurooppa-neuvostoa toteuttamaan kaikki tarvittavat ja asianmukaiset toimenpiteet eturistiriitojen ehkäisemiseksi varainhoitoasetuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaisesti; ilmaisee huolensa siitä, että Tšekin pääministeri on osallistunut ja osallistuu edelleen aktiivisesti neuvotteluihin EU:n talousarviosta ja EU:n ohjelmista, vaikka häntä koskee eturistiriita; pyytää neuvostoa ja Eurooppa-neuvostoa selittämään parlamentille, miten ne aikovat ottaa huomioon pääministeri Babišin osallistumisen YMP:tä ja EU:n talousarviota koskevaan päätöksentekoon ja ratkaista tilanteen komission tarkastuskertomuksissa esitetyn päätelmän perusteella;

⁽¹⁰⁾ Toimittajat ilman rajoja, *Czech Republic*, <https://rsf.org/en/czech-republic> [linkki tarkistettu 2.6.2021].

Torstai 10. kesäkuuta 2021

43. katsoo, että pääministeri Babišin eturistiriitatapaus näyttää lisäksi toteen kiireellisen tarpeen luoda yhteentoimiva digitaalinen EU:n rahoituksen raportointi- ja seurantajärjestelmä; pitää erittäin valitettavana, että EU:n lainsäätäjät eivät päässeet tyydyttävään sopimukseen säännöksistä, joilla vahvistetaan tietotekniikkajärjestelmien yhteentoimivuus, mikä mahdollistaisi standardoidun ja yhdenmukaisen raportoinnin ja edistäisi yhteistyötä; pyytää, että kaikki asianomaiset toimijat pyrkisivät kehittämään yhtä tehokkaita ratkaisuja vastuuvollisuuden parantamiseksi;
44. kehottaa komissiota varmistamaan, että varainhoitoasetuksen eturistiriitasäännöksiä sovelletaan täysimääräisesti, myös pääministeri Babišin eturistiriitatapauksissa, kun vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä ja Next Generation EU -välinettä pannaan täytäntöön, jotta maksuja ei suoritettaisi pääministeri Babišin suoraan tai välillisesti omistamille yrityksille ⁽¹⁾; kehottaa valvomaan kansallisissa elpymissuunnitelmissa tarkemmin mahdollisia eturistiriitoja ja muita oikeusvaltionäkökohtia;
45. tähdentää painokkaasti, että Euroopan parlamentin jäsenten on voitava tehdä työnsä ilman uhkaa ja että kansalliset hallitukset ovat vastuussa jäsenten suojelun varmistamisesta heidän kotimaassaan;
46. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komissiolle ja neuvostolle sekä Tšekin tasavallan hallitukselle ja sen parlamentin molemmille kamareille.

⁽¹⁾ Luettelossa yrityksistä ja hankkeista, joita Tšekin hallitus on esittänyt rahoitettaviksi oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF), on varattu yli 6 miljardia Tšekin korunaa Lovochemie-yhtiölle, joka kuuluu Agrofert-konserniin ja jota aiemmin johti Tšekin nykyinen ympäristöministeri Richard Brabec.